

การศึกษาเปรียบเทียบแบบจำลองทางเศรษฐกิจของระบบการทำฟาร์ม แพะเนื้อร่วมกับกิจกรรมการเกษตรอื่นในจังหวัดสตูล

Comparative Study of Economic Model of Meat Goat Farming System with Other Agricultural Activities in Satun Province

ฐิตินันท์ โสระบุตร¹, จิตร เกื้อช่วย^{1*} และ อัฟฟาน พยายาม¹
Thitinan Sorabut¹, Chitr Kueachuai^{1*} and Affan Payayam¹

(Received: 24 May 2025; Revised: 17 June 2025; Accepted: 28 June 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) จำแนกประเภทของระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อ 2) เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะของระบบการทำฟาร์ม และ 3) สร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจของระบบการทำฟาร์มครัวเรือนเกษตรกร ที่เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดสตูล โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ทั้งหมด ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน ได้กลุ่มตัวอย่าง 109 ครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การจัดกลุ่มเชิงชั้นเพื่อจำแนกประเภทระบบการทำฟาร์ม และใช้โปรแกรม OLYMPE วิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่าง 15 ครัวเรือน ผลการวิจัยพบว่า ระบบการทำฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกรที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่ทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ 1) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1) 2) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G_2) และ 3) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G_3) การวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐกิจระบบการทำฟาร์มช่วง 10 ปี ระหว่าง ปี พ.ศ. 2567-2576 พบว่า ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G_3) เป็นระบบที่น่าสนใจเนื่องจากมีรายได้สุทธิของฟาร์มสูงกว่าระบบอื่นที่มีการเลี้ยงแพะร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ การวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐกิจโดยใช้ราคาคงที่ ในปี พ.ศ. 2567 ของ 15 ครัวเรือนสามารถจำแนกครัวเรือนเกษตรกรตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ยที่จำหน่ายและรายได้สุทธิเฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่มีปริมาณผลผลิตแพะที่จำหน่ายเฉลี่ยและรายได้สุทธิเฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะระดับต่ำ 2) กลุ่มที่มีปริมาณผลผลิตแพะที่จำหน่ายเฉลี่ยและรายได้สุทธิเฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะระดับปานกลาง และ 3) กลุ่มที่มีปริมาณผลผลิตแพะที่จำหน่ายเฉลี่ยและรายได้สุทธิเฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะระดับสูง

¹ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีย่นราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จ. นราธิวาส 96130

¹ Narathiwat College of Agriculture and Technology, Princess of Naradhiwas University, Narathiwat 96130, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: zinedinezaa10@gmail.com

ข้อเสนอแนะการพัฒนากระบวนการทำฟาร์ม คือ ครีวเรือนเกษตรจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่เข้าด้วยกัน เพื่อช่วยเหลือ การผลิต การจัดการ และการตลาด เพื่อให้เกิดการเลี้ยงแพะที่ยั่งยืน และผสมผสานโดยการบูรณาการทั้งการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ การลดต้นทุนในการเลี้ยงแพะในสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน

คำสำคัญ: แบบจำลองทางเศรษฐกิจ ระบบการทำฟาร์ม แพะเนื้อ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to classify raising meat goat farming system, 2) to compare the costs and benefits of raising meat goat farming system, and 3) to create a model of raising meat goat farming system in Satun province. Structured interviews, simple random sampling, and sampling without replacement were used for data collection for a sample group of 109 households raising meat goats. Hierarchical clustering was used for data analysis. And OLYMPE was used for the analysis of the economic model with a sample group of 15 households. The results revealed that the raising meat goat farming system could be classified into three types as (1) raising meat goat along with rubber trees farming system (G_1), (2) raising meat goat along with oil palm farming system (G_2), (3) raising meat goat along with rubber trees and oil palm farming system (G_3). In terms of an economic model for 10 years (2024-2033) found that the raising meat goat along with rubber trees and oil palm farming system (G_3) was an interesting farming system with higher margin of farm than the other farming system. For an analysis of an economic model in 2024 of 15 households, the study could classify agricultural households by the average yield volume sold and the average net income from goat raising into 3 groups as (1) the group with the average quantity of goat sold and the average net income of goat raising at the low level, (2) the group with the average distribution goat yield and the average net income of goat raising at the medium level, and (3) the group with the average yield of goat sold and the average net income of goat raising at the high level. These suggestions guidelines of developing farming systems, agricultural households had to connect networks among local farmers raising goats for assisting, producing, managing, and marketing for the sustainability of goat raising and integrating for crop growing, livestock raising, and reducing the cost of raising goats in rubber plantation and oil palm plantation.

Keywords: economic model, farming system, meat goat

บทนำ

แพะเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็กที่มีการเลี้ยงในประเทศไทยมาเป็นเวลานานแล้ว และมีแนวโน้มการเลี้ยงเพิ่มมากขึ้น และพบว่าอัตราการขยายตัวของจำนวนแพะที่เลี้ยงในประเทศไทย เพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัวเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2551 (กรมปศุสัตว์, 2567) ปัจจุบันพื้นที่ที่มีการเลี้ยงแพะหนาแน่นของประเทศไทยอยู่ในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการเลี้ยงแพะของเกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อบริโภคในครัวเรือนหรือเป็นเพียงอาชีพเสริมของครัวเรือนร่วมกับการปลูกพืชชนิดต่างๆ เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน หรือไม้ผล (ลัคน์วัฒน์ เมืองทองเอก, 2552 และมงคล เทพรัตน์ และคณะ, 2553) การเลี้ยงแพะของเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้การเลี้ยงแบบปล่อยเลี้ยงตามธรรมชาติ หรือผูกปล่อย ไม่มีโรงเรือน ไม่มีแปลงหญ้า จึงพบว่าแพะที่เลี้ยงให้ลูกน้อย และมีอัตราการตายสูง ส่วนใหญ่ไม่มีการลงทุนค่าอาหาร

จังหวัดสตูล มีเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะคิดเป็นร้อยละ 25 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ที่ผ่านมามีภาครัฐได้มีนโยบาย และยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่มีเป้าหมายให้จังหวัดสตูลเป็นศูนย์จำหน่ายแพะที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ซึ่งถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จูงใจให้เกษตรกรหันมาเลี้ยงแพะกันมากขึ้น แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาการเลี้ยง การจัดการฟาร์ม และการตลาด ซึ่งบางรายไม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงจึงต้องเลิกเลี้ยงไป อย่างไรก็ตามยังคงมีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่ตัดสินใจเลี้ยงแพะควบคู่ไปกับการทำเกษตรอื่น ๆ ต่อไป จากปัญหาดังกล่าว การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประเภทรบบการทำฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกร และวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์มประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการตัดสินใจวางแผนการผลิต การตลาดการเลี้ยงแพะต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. จำแนกประเภทของระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อ
2. เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะของระบบการทำฟาร์ม
3. สร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจของระบบการทำฟาร์มครัวเรือนเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยระบบการทำฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ จังหวัดสตูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกจากประชากรเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเนื้อตามบัญชีรายชื่อครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนในระบบสารสนเทศของกรมปศุสัตว์ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple

random sampling) และการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน (sampling without replacement) โดยใช้สูตร Yamane (1967) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีประชากรผู้เลี้ยงแพะในตำบลฉลุง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล มีครัวเรือนเกษตรกรที่เลี้ยงแพะเนื้อ จำนวนทั้งสิ้น 143 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 105 ครัวเรือน ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 105 ครัวเรือน จากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

2) นำข้อมูลการผลิตทางการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มาจำแนกประเภทของระบบการทำฟาร์ม โดยการวิเคราะห์ทางสถิติด้วย เทคนิคการจัดกลุ่มเชิงชั้น (hierarchical cluster analysis) (กัลยา, 2554) หลังจากนั้นคัดเลือกครัวเรือนเกษตรกรที่ผู้วิจัยพิจารณาขั้นต้นว่ามีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนเกษตรกรที่คล้ายกัน เช่น เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ เกษตรกรมีอายุใกล้เคียงกัน เป็นต้น สามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และครัวเรือนเกษตรกรที่มีกิจกรรมทางการเกษตรคล้ายคลึงกัน เพื่อใช้เป็นกรณีศึกษา รวม 3 ระบบการทำฟาร์ม ได้แก่ 1) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1) 2) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G_2) และ 3) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G_3) คัดมาจำนวน 5 ครัวเรือนต่อระบบการทำฟาร์ม รวมทั้งหมด 15 ครัวเรือน เพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับ ต้นทุน รายได้ รายได้สุทธิ (ส่วนต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตและต้นทุนผันแปรทั้งหมด : Margin) และกำไรสุทธิ (ส่วนต่างระหว่างรายได้ทั้งหมดจากการขายผลผลิตและต้นทุนการผลิตทั้งหมด) ของระบบฟาร์มต่างๆ โดยคิดเฉพาะต้นทุนและผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน

3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครัวเรือนเกษตรกรที่คัดเลือกมา รวมจำนวน 15 ครัวเรือน แยกเป็น 5 ครัวเรือนต่อ 1 ระบบการทำฟาร์ม มาลงโปรแกรม OLYMPE เพื่อวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์มในปี พ.ศ. 2567 และสร้างแบบจำลองทางเศรษฐกิจของระบบการทำฟาร์มในระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2567-2576) โดยคิดเฉพาะต้นทุนและผลตอบแทนที่เป็นตัวเงินที่เกิดขึ้น ข้อมูลทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ที่นำมาวิเคราะห์ได้จากการสอบถามครัวเรือนเกษตรกรที่ใช้เป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลปริมาณผลผลิตแพะเนื้อและพืชเศรษฐกิจที่ปลูก ข้อมูลปริมาณปัจจัยการผลิต ข้อมูลราคาผลผลิต และปัจจัยการผลิตของแพะเนื้อและพืช โดยใช้ราคาคงที่ปี พ.ศ. 2567 ในกรณีที่ครัวเรือนเกษตรกรมีการทำสวนยางพาราได้กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตของยางพาราตามช่วงอายุ 7-9 ปี 10-12 ปี 13-15 ปี 16-18 ปี และ 19 ปีขึ้นไป โดยมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยตามช่วงอายุร้อยละ 64.47 100.00 80.00 60.32 และ 56.84 ตามลำดับ (อเนก และพัชรินทร์, 2550) ส่วนครัวเรือนที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณผลผลิตของปาล์มน้ำมันตามช่วงอายุ 4 ปี 5 ปี 6 ปี 7 ปี 8-21 ปี 22 ปี 23 ปี และ 24 ปีขึ้นไป มีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยตามช่วงอายุร้อยละ 25.71 28.57 68.57 85.71 100.00 91.43 80.00 และ 57.14 ตามลำดับ (นคร สาระคุณ และคณะ, 2541)

ผลการวิจัย

ประเภทระบบการทำฟาร์มในพื้นที่

จากการจำแนกประเภทระบบการทำฟาร์มของครัวเรือนเกษตรกรพบว่าทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่ ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1) ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G_2) และระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G_3) จำนวน 65 19 และ 21 ครัวเรือน ตามลำดับ

1. ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1)

ระบบการทำฟาร์มที่มีกิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับการทำสวนยางพารา ครัวเรือนเกษตรกรประเภทนี้มีจำนวน 65 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 61.90 ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือนมีการทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก มีพื้นที่การทำสวนยางพาราอยู่ระหว่าง 5-45 ไร่ เฉลี่ย 15.45 ไร่ ต่อมารัฐบาลโดยกรมปศุสัตว์ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบ ดังนั้นครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่จึงหันมาสนใจเลี้ยงแพะเนื้อเป็นอาชีพเสริม การตัดสินใจเลี้ยงแพะเนื้อของครัวเรือนเกษตรกรบางส่วนเกิดจากการได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากหน่วยงานราชการ เช่น พ่อพันธุ์-แม่พันธุ์แพะ เงินทุนในการสร้างโรงเรือน เครื่องบดสับทางปาล์ม อาหารข้น ยารักษาโรค และแร่ธาตุก่อนเป็นต้น ครัวเรือนเกษตรกรจึงเลือกทำกิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับการทำสวนยางพารา เพราะหวังว่าจะมีรายได้จากการจำหน่ายแพะเนื้อเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยแก้ปัญหารายได้ที่ไม่แน่นอนจากราคายางพาราที่มีความผันผวนอย่างต่อเนื่องทุกปี อีกทั้งครัวเรือนเกษตรกรยังเห็นว่าการเลี้ยงแพะเนื้อไม่กระทบต่อการทำงานภายในสวนยางพารา ซึ่งแรงงานที่ใช้ในฟาร์มเป็นแรงงานในครัวเรือนไม่มีการจ้างแรงงานจากภายนอกเช่นเดียวกับฟาร์มส่วนใหญ่ในพื้นที่ สำหรับกิจกรรมการเลี้ยงแพะเป็นฟาร์มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง มีแพะเนื้ออยู่ระหว่าง 15-30 ตัว โดยเฉลี่ย 19 ตัว ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบขังคอกตลอดเวลา เกษตรกรจะตัดหญ้ามาให้กินในคอกและมีการเสริมอาหารข้น ส่วนการเลี้ยงแบบปล่อยให้แพะและแกะเล็มหญ้าอิสระในสวนยางพารา ในช่วงเวลากลางวันแล้วตอนขึ้นโรงเรือนในเวลากลางคืน โรงเรือนแพะมีลักษณะปล่อยโล่งไม่มีการแบ่งคอกย่อย

2. ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G_2)

ครัวเรือนเกษตรกรที่มีกิจกรรมในฟาร์มประเภทนี้มีจำนวน 19 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 18.10 ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง โดยเลี้ยงแพะเนื้อเป็นอาชีพเสริม ส่วนอาชีพที่สร้างรายได้หลักให้กับครัวเรือนเกษตรกรเป็นการทำสวนปาล์มน้ำมัน ระบบฟาร์มประเภทนี้มีพื้นที่ทำสวนปาล์มน้ำมันสูงสุด 32 ไร่ และต่ำสุด 5 ไร่ เฉลี่ย 14.50 ไร่ แรงงานที่ใช้ในฟาร์มเป็นแรงงานในครัวเรือน มีการจ้างแรงงานจากภายนอกในบางกิจกรรมเท่านั้น อาทิ เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์ม นำผลผลิตปาล์มไปจำหน่าย ตัดหญ้า เป็นต้น กิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อครัวเรือนเกษตรกรจะใช้เวลาว่างหลังจากการทำกิจกรรมหลัก ซึ่งการเลือกเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริมนั้น เนื่องจากการทำสวนปาล์มน้ำมันบางส่วนยังอยู่ในระยะที่ยังไม่ได้รับผลตอบแทน สำหรับกิจกรรมการเลี้ยงแพะ พบว่าเป็นฟาร์มขนาดเล็กถึงขนาดกลางมีแพะที่เลี้ยงไว้ทั้งหมดในฟาร์มสูงสุด 40 ตัว และต่ำสุด 5 ตัว โดยเฉลี่ย 15

ตัว ลักษณะการเลี้ยงส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบขังคอกและปล่อยให้แพะแพะเล็มหญ้าอิสระในเวลากลางวัน และใช้เวลาไปกับการตัดหญ้ามาเสริมให้แพะได้กินในคอกในเวลากลางคืน

3. ระบบการทำฟาร์มการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G_3)

ระบบฟาร์มประเภทนี้มีจำนวน 21 ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ 20.00 ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง ครัวเรือนมีกิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อเป็นอาชีพเสริมเช่นเดียวกับฟาร์มส่วนใหญ่ในพื้นที่ มีการทำสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมันเป็นกิจกรรมหลักที่สามารถสร้างรายได้หลักให้กับครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่สวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 18.95 และ 10.45 ไร่ ตามลำดับ มีแรงงานในครัวเรือนเป็นแรงงานหลักและมีการจ้างแรงงานจากภายนอกเป็นแรงงานชั่วคราวเพื่อมาทำบางกิจกรรมในระบบการผลิตปาล์มน้ำมันในบางครั้งเท่านั้น เช่น เก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์ม นำผลผลิตปาล์มไปจำหน่าย เป็นต้น ส่วนกิจกรรมการเลี้ยงแพะจะใช้แรงงานภายในครัวเรือนเท่านั้น กิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อของระบบฟาร์มประเภทนี้ถือว่าเป็นฟาร์มขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีแพะที่เลี้ยงทั้งหมดในฟาร์มสูงสุด 20 ตัว และต่ำสุด 5 ตัว เฉลี่ย 9 ตัว ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการเลี้ยงแพะจากหน่วยงานราชการ และมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน ลักษณะการเลี้ยงแพะส่วนใหญ่จะเลี้ยงแบบขังคอกและปล่อยให้แพะแพะเล็มหญ้าทั้งแบบปล่อยอิสระและแบบมีรั้วล้อมรอบ โรงเรือนแพะจะเป็นโรงเรือนที่มีลักษณะปล่อยโล่งไม่มีการแบ่งคอกย่อย

การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์ม

สำหรับในบทความนี้ได้นำระบบการทำฟาร์ม ทั้ง 3 ระบบ มาศึกษาเชิงลึกเพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างระบบการทำฟาร์มทั้ง 3 ระบบ โดยคัดเลือกมาศึกษา จำนวน 5 ครัวเรือนต่อระบบการทำฟาร์ม รวมทั้งหมด 15 ครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในแต่ละระบบได้จากการคำนวณโดยใช้ค่าเฉลี่ยในแต่ละระบบ มีรายละเอียด ดังนี้

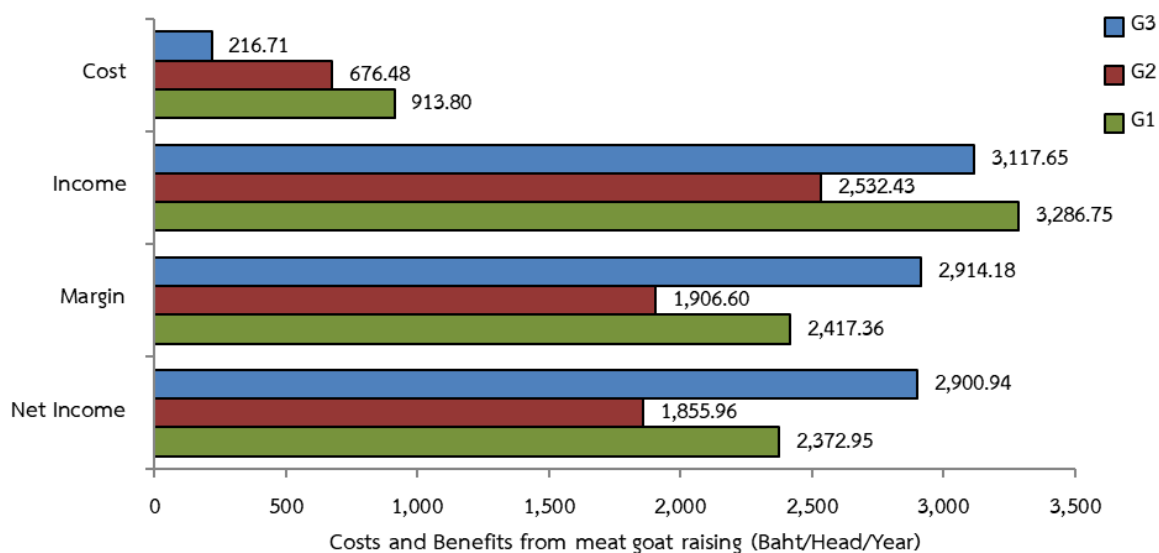
1. ต้นทุนและผลตอบแทนเฉลี่ยการเลี้ยงแพะเนื้อ ปี พ.ศ. 2567

ผลการวิจัยต้นทุนการเลี้ยงแพะเนื้อ (ภาพที่ 1) พบว่า ระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1) เป็นระบบที่มีต้นทุนดำเนินงานสูงสุด (913.80 บาทต่อตัวต่อปี) แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ เพียงร้อยละ 4.86 ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 95.14 โดยต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นอาหารชั้นรองลงมา คือ น้ำมันเชื้อเพลิงรถจักรยานยนต์ในการเดินทางไปตัดหญ้าให้แพะ เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรในระบบการทำฟาร์มประเภทนี้ เน้นการเลี้ยงแพะด้วยอาหารชั้นมากกว่าระบบการทำฟาร์มประเภทอื่น ๆ และระบบการทำฟาร์มประเภทนี้ไม่มีพื้นที่ในการปลูกหญ้าให้แพะจึงทำให้ต้องเดินทางไปตัดหญ้าในพื้นที่สาธารณะมาเสริมให้แพะ ส่วนระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G_3) เป็นระบบที่มีต้นทุนดำเนินงานต่ำสุด (216.71 บาทต่อตัวต่อปี) แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ เพียงร้อยละ 6.11 ส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร ร้อยละ 93.89 โดยต้นทุนผันแปรส่วนใหญ่เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงรถจักรยานยนต์ในการเดินทางไปตัดหญ้าให้แพะ รองลงมา คือ อาหารชั้น ยารักษาโรคและเวชภัณฑ์ต่าง ๆ เนื่องจากครัวเรือนเกษตรกรในระบบการทำฟาร์มประเภทนี้เลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย มีการเสริมอาหารชั้นในการเลี้ยงแพะเพียงเล็กน้อยจึงมีค่าใช้จ่ายในส่วนค่าอาหารชั้นต่ำส่วนใหญ่นำเศษพืชจากสวนมาใช้ในการเลี้ยงแพะ ส่วนระบบการทำฟาร์ม

ที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G_2) มีต้นทุนดำเนินงาน 676.48 บาทต่อตัวต่อปี โดยต้นทุนส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร คิดเป็นร้อยละ 92.49 โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ เป็นค่าอาหารชั้น รองลงมาเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเดินทางไปคอกแพะ การเดินทางไปตัดหญ้า และการบดสับพืชอาหารสัตว์ให้กับแพะ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาผลตอบแทนการเลี้ยงแพะ ได้แก่ รายได้ รายได้สุทธิ และกำไรสุทธิของแต่ละระบบ พบว่า G_1 เป็นระบบที่มีรายได้จากการเลี้ยงแพะสูงที่สุด คือ 3,286.75 บาทต่อตัวต่อปี ขณะที่ G_3 มีรายได้สุทธิและกำไรสุทธิจากการเลี้ยงแพะสูงสุด คือ 2,914.18 และ 2,900.94 บาทต่อตัวต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากมีต้นทุนการดำเนินงานต่ำกว่าระบบอื่น ๆ ค่อนข้างมาก รองลงมาได้แก่ G_1 มีรายได้สุทธิและกำไรสุทธิจากการเลี้ยงคือ 2,417.36 และ 2,372.95 บาทต่อตัวต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากในปี พ.ศ. 2567 ครัวเรือนเกษตรกรสามารถผลิตแพะออกมาจำหน่ายได้ค่อนข้างมาก สุดท้าย G_2 มีรายได้สุทธิและกำไรสุทธิจากการเลี้ยงแพะ 1,906.60 และ 1,855.96 บาทต่อตัวต่อปี ตามลำดับ เนื่องจากมีต้นทุนค่อนข้างต่ำประกอบกับเป็นช่วงที่แม่พันธุ์สามารถให้ลูก 1 ตัวต่อครอก จึงทำให้ผลผลิตที่ออกมาสู่ตลาดค่อนข้างน้อย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อสังเกตพบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในการเลี้ยงแพะเนื้อของทุกระบบการทำฟาร์ม คือ ค่าอาหารชั้น การที่มีค่าใช้จ่ายในส่วนค่าอาหารชั้นแสดงให้เห็นว่าอาหารหายาซึ่งได้แก่ หญ้าประเภทต่าง ๆ ทางปาล์มสด หรือต้นข้าวโพด ที่นำมาใช้เป็นอาหารแพะเนื้อ โดยเฉพาะหญ้า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญ้าที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ ในพื้นที่สาธารณะ สวนยางพารา หรือสวนปาล์มน้ำมัน นั้นมีคุณค่าทางอาหารสัตว์ต่ำ ผลผลิตน้อย และไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง จึงจำเป็นต้องเสริมอาหารชั้น รองลงมาคือ น้ำมันในกิจกรรมต่าง ๆ ในการเลี้ยงแพะเนื้อโดยเฉพาะการเดินทางไปตัดหญ้าตามพื้นที่ต่าง ๆ

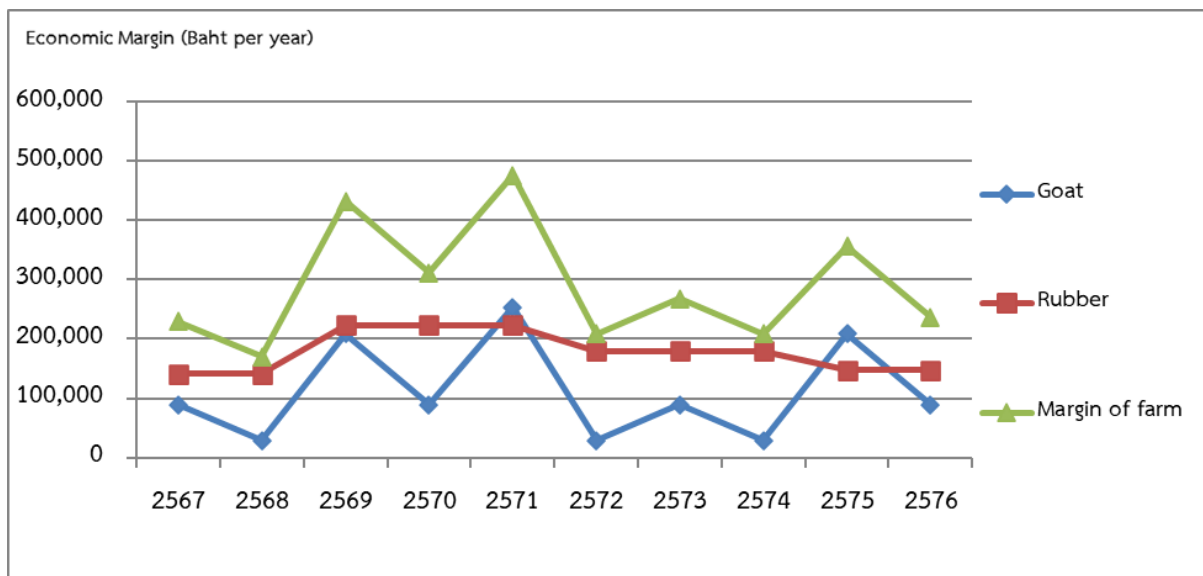
ภาพที่ 1 การเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงแพะเนื้อในระบบการทำฟาร์มประเภทต่าง ๆ

แบบจำลองทางเศรษฐกิจของระบบการทำฟาร์ม

การวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์แบบจำลองต้นทุนและผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์มครัวเรือนเกษตรกร ทั้ง 3 ประเภท ในช่วงเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2567 ถึง พ.ศ. 2576 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1)

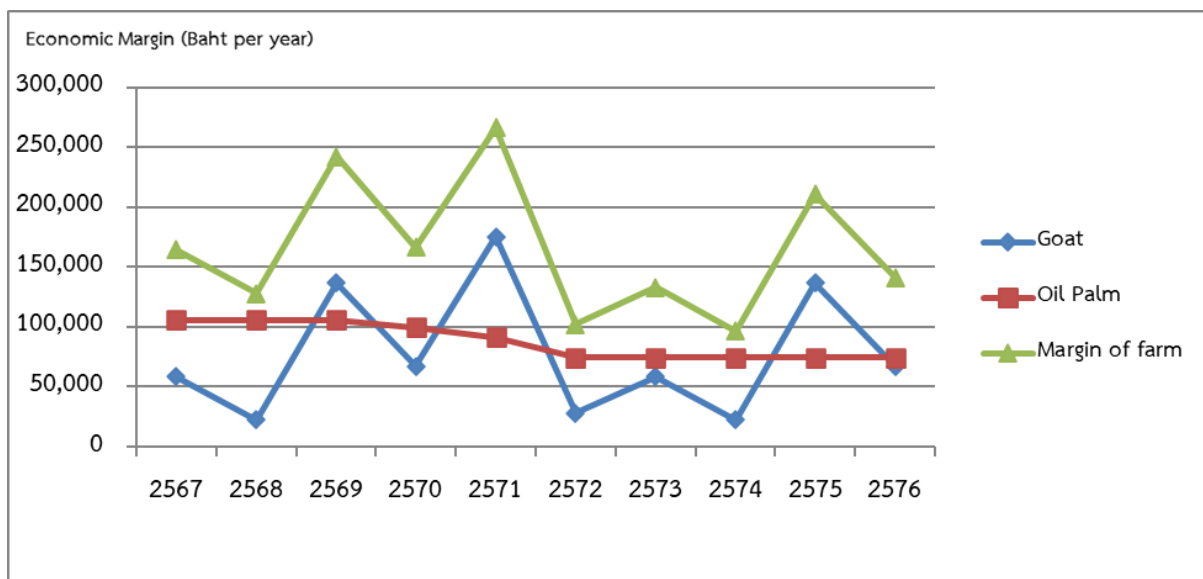
ครัวเรือนเกษตรกรทำการเกษตรที่เลี้ยงแพะร่วมกับสวนยางพารา มีพื้นที่ปลูกยางพารา 8 ไร่ การเลี้ยงแพะมีแพะพ่อพันธุ์ 1 ตัว และแม่พันธุ์ 21 ตัว จากการผลิตลูกแพะ ลูกเกิดจากท้องที่ 1-4 จำนวน 1 ตัวต่อครอก แม่พันธุ์ 21 ตัว เมื่อหักอัตราการตายลูกแรกเกิด จะสามารถให้ ลูกแพะจำนวน 20 ตัวต่อครอก และท้องที่ 5 ขึ้นไป จะสามารถให้ลูกได้ 2 ตัวต่อครอก จะได้ลูกแพะ 40 ตัวต่อครอก โดยช่วงเวลาการตกลูกแต่ละรุ่นของแม่พันธุ์จะห่างกันประมาณ 6-7 เดือน การตกลูกครั้งต่อ ๆ ไปทุกๆ 6-7 เดือน และการจำหน่ายแพะ เริ่มจำหน่ายแพะตั้งแต่แพะมีอายุ 6 เดือนขึ้นไป จากการวิจัย พบว่า ใน พ.ศ. 2567 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงแพะ 88,920 บาทต่อปี รายได้สุทธิจากสวนยางพารา 140,998 บาทต่อปี รวมรายได้สุทธิของฟาร์ม เท่ากับ 229,918 บาทต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2568 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิของฟาร์มต่ำสุด คือ 169,816 บาทต่อปี เนื่องจากการจำหน่ายผลผลิตแพะลดลงตามปริมาณการให้ลูกของแม่พันธุ์ ในขณะที่ปริมาณผลผลิตยางพาราลดลงตามช่วงอายุ และปริมาณการใช้ปุ๋ยยางพาราลดลง ทั้งนี้พบว่า แพะเนื้อที่ ครัวเรือนเกษตรกรเลี้ยงนั้นมีการเลี้ยงแบบกึ่งเชิงกึ่งปล่อยเน้นการเลี้ยงแพะด้วยหญ้ามีการเสริมอาหารข้นเพียงเล็กน้อย และปี พ.ศ. 2571 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิของฟาร์มสูงสุด คือ 476,372 บาทต่อปี เนื่องจากสามารถจำหน่ายแพะ ได้ 2 ครอก ซึ่งเป็นครอกที่สามารถให้ลูกแฝดทั้งหมด และมีการจำหน่ายแพะพ่อ-แม่พันธุ์ปลดระวางร่วมด้วย ทั้งนี้รายได้จากการจำหน่ายแพะของครัวเรือนเกษตรกรขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ปริมาณการให้ลูกของแม่พันธุ์ในแต่ละครอก ส่วนรายได้จากสวนปาล์มน้ำมันปริมาณผลผลิตตามช่วงอายุ (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 แสดงแบบจำลองต้นทุนและผลตอบแทนระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา (G_1)

2. ระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G₂)

ครัวเรือนเกษตรกรทำการเกษตรที่เลี้ยงแพะร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 16 ไร่ การเลี้ยงแพะมีแพะพ่อพันธุ์ 1 ตัว และแม่พันธุ์ 17 ตัว ลูกแพะเกิดจากท้องที่ 1-4 จำนวน 1 ตัวต่อครอก แม่พันธุ์ 17 ตัว เมื่อหักอัตราการตายลูกแรกเกิด จะสามารถให้ ลูกแพะจำนวน 16 ตัวต่อครอก และท้องที่ 5 ขึ้นไป จะสามารถให้ลูกได้ 2 ตัวต่อครอก จะได้ลูกแพะ 32 ตัวต่อครอก โดยช่วงเวลาการตกลูกแต่ละรุ่นของแม่พันธุ์จะห่างกันประมาณ 7 เดือน เริ่มจำหน่ายแพะตั้งแต่แพะมีอายุ 7 เดือนขึ้นไป จากการวิจัยพบว่า ใน พ.ศ. 2567 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงแพะ 58,440 บาทต่อปี รายได้สุทธิจากสวนปาล์มน้ำมัน 105,812 บาทต่อปี รวมรายได้สุทธิของฟาร์มเฉลี่ยเท่ากับ 164,252 บาทต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2574 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิของฟาร์มต่ำสุด คือ 96,691 บาทต่อปี สาเหตุเพราะครัวเรือนเกษตรกรสามารถจำหน่ายแพะได้เพียง 1 ครอกเท่านั้น และพ.ศ. 2571 ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้สุทธิของฟาร์มสูงสุด คือ 266,489 บาทต่อปี เนื่องจากสามารถจำหน่ายแพะ ได้ 2 ครอก ซึ่งเป็นครอกที่สามารถให้ลูกแฝดทั้งหมด และมีการจำหน่ายแพะพ่อ-แม่พันธุ์ปลดระวางร่วมด้วย ทั้งนี้รายได้จากการจำหน่ายแพะของครัวเรือนเกษตรกรขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ปริมาณการให้ลูกของแม่พันธุ์ในแต่ละครอก ส่วนรายได้จากสวนปาล์มน้ำมันปริมาณผลผลิตตามช่วงอายุ (ภาพที่ 3)

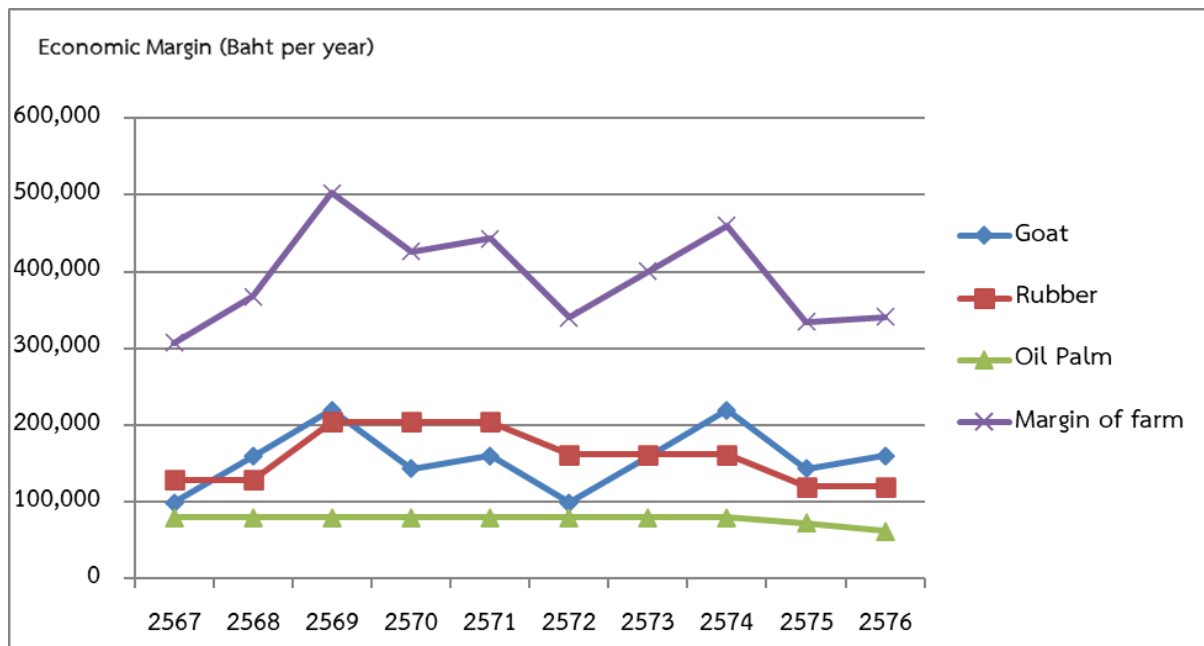

ภาพที่ 3 แสดงแบบจำลองต้นทุนและผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนปาล์มน้ำมัน (G₂)

3. ระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน (G₃)

ครัวเรือนเกษตรกร มีพื้นที่ปลูกยางพารา 6 ไร่ และปาล์มน้ำมัน 16 ไร่ รวมพื้นที่ทำการเกษตร 22 ไร่ การเลี้ยงแพะมีแพะพ่อพันธุ์ 1 ตัว และแม่พันธุ์ 15 ตัว ลูกแพะเกิดจากท้องที่ 1-4 จำนวน 1 ตัวต่อครอก แม่พันธุ์ 15 ตัว เมื่อหักอัตราการตายลูกแรกเกิด จะสามารถให้ ลูกแพะจำนวน 14 ตัวต่อครอก และท้องที่ 5 ขึ้น

ไป จะสามารถให้ลูกได้ 2 ตัวต่อครอก จะได้ลูกแพะ 28 ตัวต่อครอก โดยช่วงเวลาการตกไข่แต่ละรุ่นของแม่พันธุ์จะห่างกันประมาณ 6 เดือน เริ่มจำหน่ายแพะตั้งแต่แพะมีอายุ 6-7 เดือนขึ้นไป จากการวิจัย พบว่า ใน พ.ศ. 2567 ครัวเรือนเกษตรมีรายได้สุทธิจากการเลี้ยงแพะ 99,082 บาท รายได้สุทธิจากสวนยางพารา 128,849 บาท รายได้สุทธิจากสวนปาล์มน้ำมัน 79,359 บาทรวมรายได้สุทธิเฉลี่ยของฟาร์ม เท่ากับ 307,290 บาท โดยในปี พ.ศ. 2567 ครัวเรือนเกษตรมีรายได้สุทธิของฟาร์มต่ำสุด และพ.ศ. 2569 ครัวเรือนเกษตรมีรายได้สุทธิของฟาร์มสูงสุด คือ 502,534 บาทต่อปี เนื่องจากสามารถจำหน่ายแพะ ได้ 2 ครอก ซึ่งเป็นครอกที่สามารถให้ลูกแฝดทั้งหมด และมีการจำหน่ายแพะพ่อ-แม่พันธุ์ปลดระวางร่วมด้วย ทั้งนี้รายได้จากการจำหน่ายแพะของครัวเรือนเกษตรขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ปริมาณการให้ลูกของแม่พันธุ์ในแต่ละครอก ส่วนรายได้จากการปลูกพืช พบว่า รายได้จากสวนยางพาราเพิ่มขึ้น โดยในช่วง ปี พ.ศ. 2569 รายได้จากสวนยางพาราสูงสุดเนื่องจากเป็นช่วงที่ยางพาราให้ผลผลิตสูงสุด ส่วนรายได้จากสวนปาล์มน้ำมันคงที่ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2567-2576 และเริ่มลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2575 เพราะเป็นช่วงที่ปาล์มน้ำมันอายุเพิ่มขึ้นและให้ผลผลิตลดลง (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 แสดงแบบจำลองต้นทุนและผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์มที่มีการเลี้ยงแพะเนื้อร่วมกับสวนยางพารา และสวนปาล์มน้ำมัน (G₃)

จากการวิเคราะห์แบบจำลองทางเศรษฐกิจของระบบการทำฟาร์มทั้ง 3 ระบบ พบว่า รายได้สุทธิจากการเลี้ยงแพะขึ้นลงสลับกันตามวงจรการเลี้ยงแพะพ่อแม่พันธุ์ ปริมาณการให้ลูกของแม่พันธุ์ในแต่ละครอก ในขณะที่รายได้จากสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันขึ้นอยู่กับปริมาณการให้ผลผลิตตามช่วงอายุ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนของระบบการทำฟาร์มในแต่ละระบบ พบว่า ระบบการทำฟาร์มทุกประเภทมีต้นทุนทั้งหมดในการผลิตส่วนใหญ่เป็นต้นทุนผันแปร ได้แก่ พ่อพันธุ์-แม่พันธุ์แพะ อาหารชั้น ยา รักษาโรค และแร่ธาตุก้อน ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยเคมี น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าจ้างแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตบางกิจกรรม เป็นต้น จากการวิจัยทำให้เห็นว่าปัจจุบันครัวเรือนเกษตรกรมีการทำการเกษตรที่หลากหลายมากขึ้น แต่ผลตอบแทนกลับไม่แปรผันไปตามกิจกรรมที่ทำ โดยระบบการทำฟาร์มทุกประเภทมีผลตอบแทนที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยที่ทำให้ผลตอบแทนแตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับ ปริมาณผลผลิต มูลค่าผลผลิต และต้นทุนการผลิต เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกรส นักร (2558) พบว่า รายได้สุทธิของเกษตรกรไม่แน่นอน โดยขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิตและราคาขายผลผลิต นอกจากนี้ การศึกษาของ วิโชติ จรุงโรจน์ (2557) พบว่า ความแตกต่างของรายได้สุทธิต่อไร่ของแปลงปลูกพืชร่วมยาง ขึ้นอยู่กับ ปริมาณผลผลิตยางต่อไร่ ปริมาณและมูลค่าผลผลิตพืชร่วมยางต่อไร่ และ ต้นทุนการดำเนินงานต่อไร่ นอกจากนี้การผสมผสานการเลี้ยงแพะเนื้อเข้ากับกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี โดยนำมูลแพะมาใช้ในกิจกรรมการปลูกพืชของครัวเรือน เพื่อลดต้นทุนการผลิตในการซื้อปุ๋ยคอก และสามารถนำเศษเหลือทางการเกษตร เช่น ทางปาล์ม ต้นข้าวโพด มาใช้ในการเลี้ยงแพะ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชญาณี คงเกียรติจิรา (2556) พบว่า ร้อยละ 82.3 ของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในอำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ ได้นำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้เลี้ยงแพะ แต่ทั้งนี้การที่ครัวเรือนเกษตรกรเลือกเลี้ยงแพะเนื้อควบคู่กับกิจกรรมทางการเกษตรอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรกรจำเป็นต้องมีการจัดการฟาร์มอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะไม่ให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องการใช้แรงงานหรือชั่วโมงการทำงานที่ทับซ้อนกัน เนื่องจากในแต่ละครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างแรงงานประจำจากภายนอกมาช่วยในฟาร์ม มีเพียงแต่แรงงานในครัวเรือนเพียง 1-2 คนเท่านั้น หากครัวเรือนเกษตรกรไม่สามารถจัดสรรเวลาในการทำงานได้อย่างลงตัวจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการเกษตรอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการเลี้ยงแพะเนื้อที่ต้องทำทุกวัน และเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้การเอาใจใส่เป็นอย่างมากเพื่อให้ผลผลิตมีคุณภาพและเป็นไปตามความต้องการของตลาด

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ต้นทุนและรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงในแต่ละปี ดังนั้น ครัวเรือนเกษตรกรควรมีการปรับตัวเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มรายได้เพื่อลดความเสี่ยงด้านการผลิตและการตลาด เช่น (1.1) การลงทุนปลูกหญ้าพันธุ์ดีไว้เป็นอาหารแพะเพื่อลดการใช้อาหารชั้น และลดรายจ่ายในการเดินทางไปตลาดหญ้า (1.2) การรวมกลุ่มกันในการซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์มาผสมเองเพื่อให้ได้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในราคาที่ถูกลง (1.3) เพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในฟาร์มและบูรณาการกิจกรรมภายในฟาร์มให้เกื้อกูลกันเพื่อลดความเสี่ยงด้านราคาผลผลิตและเพิ่มรายได้ภายในฟาร์ม (1.4) คัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์แพะที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดีและสามารถให้ผลผลิตที่มีอัตราการเจริญเติบโตไว

2. เพื่อให้สามารถขยายตลาดการจำหน่ายแพะเนื้อได้มากขึ้น และสามารถส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้โดยไม่ถูกกีดกันการส่งออก ดังนั้น ครั้วเรือนเกษตรควรมีการจัดการฟาร์มแพะเนื้อให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยและปราศจากโรคติดต่อ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทางด้านการตลาด และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศที่ต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

3. ครั้วเรือนเกษตรควรมีผลผลิตที่หลากหลายรูปแบบเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคในทุกเพศทุกวัย เช่น แพะมีชีวิต แพะชำแหละ แกงแพะ ไส้กรอกแพะ เป็นต้น การมีผลิตภัณฑ์เนื้อแพะที่หลากหลายจะเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงและความสะดวกในการบริโภคผลิตภัณฑ์แพะของกลุ่มผู้บริโภคหลากหลาย

อ้างอิง

- กนกกรส นัคร. (2558). *เปรียบเทียบความแตกต่างทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงและไม่เลี้ยงแพะเนื้อ และการจัดการการเลี้ยงแพะเนื้อในอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมปศุสัตว์. (2567). *ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์*. กรุงเทพฯ: กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). *การวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว* (พิมพ์ครั้งที่2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญานิ คงเกียรติจิรา. (2556). *การผลิตและการตลาดแพะเนื้อใน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นคร สาระคุณ, สมยศ สินธุรหัส และสุทัศน์ ด้านสกุลผล. (2541). *วิเคราะห์พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันในภาคใต้ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- มงคล เทพรัตน์, มนต์ชัย ดวงจินดา และสมเกียรติ สายธนู. (2553). *กลยุทธ์การปรับปรุงพันธุ์แพะของประเทศไทยเพื่อการผลิตอย่างยั่งยืน*. แก่นเกษตร. 30 : 395-408.
- ลัคน์วัฒน์ เมืองทองอ่อน. (2552). *การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงแพะนมในจังหวัดนนทบุรี*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิโชติ จรุงโรจน์. (2557). *ประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคมของระบบการทำฟาร์มที่มีการปลูกพืชในสวนยางของเกษตรกรรายย่อยภาคใต้*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสตูล. (2562). *เศรษฐกิจและท่องเที่ยว*. http://www.satunpao.go.th/general_data.
- อเนก ภูณาสะสิริ และพัชรินทร์ ศรีวารินทร์. (2550). *ต้นทุนการผลิตยางระดับชาวสวน*. ว. ยางพารา 28: 8-16.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). Tokyo, Japan: Jhon Weatherhill.